

Český normál

Pořád existuje naděje, že letošní léto už bude tak trochu jako dřív

JIŘÍ NÁDOBA / FOTO MILAN JAROŠ

B

Britští Underworld, legenda devadesátkové elektronické hudby, měli hrát v Praze podle původního plánu loni v červnu. Kvůli koronaviru se koncert odsunul nejdřív na září, pak na letošní červen. I to se ale pomalu začíná jevit jako iluze.

„Teď v březnu to budu muset rozseknout,“ přemítá o dalším posunu David Gaydečka, šéf festivalu Metronom, kde Underworld měli být hlavní hvězdou. Část vstupenek si fanoušci z loňska nechali, což pomohlo chystanou akci zakonzervovat na letošní rok. Pořadatelé ale potřebují prodat další lístky, a to aspoň pár měsíců dopředu, což při nynějším rozpoložení veřejnosti nevypadá moc nadějně. Jisté není ani to, zda světové kapely vůbec dají svá zamrzlá turné před prázdninami do pohybu. „Jedna z možností je další posun na září,“ uvažuje Gaydečka.

Prognózování pandemií je ošemetné a v dnešním dramatickém kontextu může vypadat nemístně. Léto 2021, ke kterému se pražský promotér upíná, nebo aspoň jeho pozdní část už ale lze brát podle důvěryhodných signálů jako dobu návratu k normálnímu životu. Normál jako v časech před koronavirem to nebude, možná ani nepůjde zopakovat tak bezstarostné prázdniny, jaké většina z nás prožila loni. Když ale všechno půjde aspoň trochu rozumně, existuje slušná naděje, že čas do léta bude na výjezd z pandemického tunelu stačit – pokud poběží očkování, virus nějak zákeřně nezmužuje a vláda se poučí z dosavadních chyb.

Pekelný březen

Prvním krokem k normálu bude překonat „pekelné dny“, které na nejbližší období avizuje Andrej Babiš. Než zaberou nová opatření z konce minulého týdne, zdá se být nevyhnu-

Letos asi až v září. (Festival Metronom 2018)

je koupit si čas na dotazení aspoň některých restů, které provázejí zakletý český covidový příběh už od loňska, tak aby infekce nezačala po lockdownu zase růst a Česko se vymanilo – slovy šéfa Senátu Miloše Vystrčila – z kruhového objezdu, na kterém v boji s pandemií uvízlo.

Namátkou: Už od podzimu se mluví o nutnosti zvednout lidem nemocenskou, aby se ve strachu ze ztráty příjmů nevyhýbali v případě nákazy karanténě a nezdráhali se nahlašovat svoje kontakty. Podobně by bylo namístě přijmout férovější odškodňovací programy, nemají-li podnikatelé nyní omezení dál obcházet ve snaze udržet svoje provozy při životě. Ve větší míře bude nutné rozběhnout testování a vyladit detaily, jak do testů zapojit firmy. Vážně zásobování respirátory, restart by zasloužila chytrá karanténa na účinnější dohledávání rizikových kontaktů – při dnešním živelném šíření viru sice nikdo trasovat nestihá, ale až nákaza ustoupí, dohledávání konkrétních cest, kudy se virus šíří, přijde znovu ke slovu. Málo je i laboratorních analýz, aby se včas povedlo odhalit přítomnost cizích mutací nebo vznik nových.

Souběžně s tím vším je třeba naplno rozběhnout očkování, které má v březnu najet na plný výkon. Zkušenosti s dosavadním skluzem v organizaci ale budí pochyby, zda vakcíny dál nebudou ležet ve skladech. „Státní aparát je teď pod takovým stresem, že očkování logicky nedává. Navíc se v Česku očkuje špatně,“ upozorňuje ekonom Jakub Steiner z Univerzity v Curychu a spoluautor několika studií a doporučení, které v průběhu pandemie vznikaly v rámci pražského institutu CERGE-EI. Špatně je podle Steinera to, že stát a kraje nedohledávají dost důsledně nejstarší lidi a místo toho si usnadňují práci tím, že vakcíny rozdávají lépe dosažitelným zájemcům. Třeba z řad hasičů a policistů anebo nově učitelů, byť otevírání škol se mezitím odsunulo na neurčito. Výsledkem je, že nejsou přednostně chráněni ti, kdo to nejvíc potřebují.

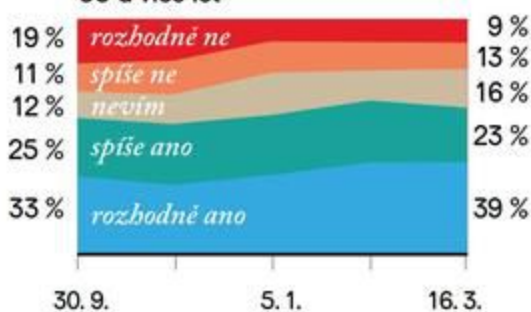
Už v březnu by do Česka mohlo dorazit přes milion vakcín, dvakrát víc než doposud, a v dalších měsících přes dva miliony. To je pořád málo na to, aby šlo bez rizika vše rozvolnit a obnovit původní život. Vzhledem k dosavadnímu vlnnému tempu není jisté, jak rychle se povede proočkovat (nebo k očkování přesvědčit) nejstarší generaci. Celou hru navíc komplikují nové mutace viru, které jsou nebezpečnější pro mladší, neočkované ročníky. Považovat proto pandemii za uzavřenou ve chvíli, kdy budou naočkováni staří lidé, označuje mnoho expertů za nepřipustnou zkratku. I z toho důvodu, že částečná vakcinace společnosti v kombinaci s pokračujícím šířením viru bude ideálním podhoubím pro vznik dalších mutací, které se budou snažit vakcínu obejít. Jisté není ani to, jak budou protilátky po prodělání covidu na nové mutace zabírat.

Země, které jsou v očkování napřed, také už mají pozitivní zkušenost s tím, že klesá zátěž nemocnic, úmrtnost případů a také přenos viru. Aby byla vakcína rychle hotová, tak se loni testovalo jen to, jak tlumí nemoc v těle nakaženého – menší infekčnost je bonus navíc. Dobrá zpráva také je, že vakcíny vesměs fungují i proti zmutovanému viru. Poběží-li tedy vše bez dalších komplikací, vyvolaných uspěchaným

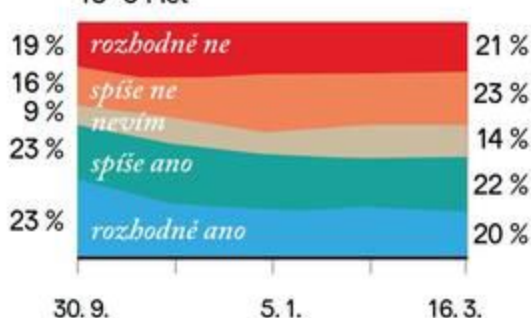
Více starých, méně mladých

Nechali byste se zdarma očkovat lékařsky ověřenou a schválenou vakcínou proti covidu-19?

55 a více let

18–34 let

ZDROJ: ZDROJ: PAQ RESEARCH, IDEA ANTICOVID

**Až se oteplí,
návrat
k normálnímu
životu snad bude
moci začít.**

rozvolněním nebo výskytem ještě zákeřnějších variant viru, mohl by návrat k normálnímu životu začít s tím, jak se oteplí.

Léto venku

Prislíbený přísun vakcín by měl stačit na to, aby na začátku prázdnin mělo v sobě obě dávky kolem čtyř milionů Čechů a Češek. Podle testů nemoc v tuzemsku prodělalo 1,2 milionu lidí, odhaduje se však, že ve skutečnosti jich mohlo být až dvakrát víc, jen neměli příznaky a nebyli na testu. Protilátky ale mají. Připočtou-li se děti a mladiství, které koronavirus netrápí (ačkoli hypoteticky i to se může změnit kvůli mutacím), vzniká už slušně početná základna pro léto ve volnějším režimu.

Lze zároveň čekat, že tato většina vytvoří po volném létě jasnou politickou poptávku – a soudě podle dosavadního dění, kdy se vláda s výjimkou loňského jara nikdy do boje proti infekci iniciativně nehrnula, lze počítat s tím, že poptávka se sejde i s nabídkou. Jinými slovy, žádné velké vládní omezování v létě ani nejde čekat.

„V Česku to bude vždycky tak, že se pojedou nadoraz,“ prognózuje Steiner. Pojmeme nadoraz má na mysli dosavadní praxi, kdy vládní politika nikdy nesměřovala k úplnému vymýcení viru, ale jen k útlumu na takovou úroveň, jakou utáhnou nemocnice. Sám pro sebe na léto zatím nic

Kde to vážně? (Čekání na vakcínu, Liberec)

velkého neplánuje, v akademickém světě podle něj aktuálně běží debata dokonce také o tom, jestli příští školní rok bude už standardní, nebo znovu distanční, a to i v USA, kde jsou s očkováním napřed. Opatrný přístup by podle Steinera velice otevřít zahrádky nebo menší venkovní akce, ale třeba zachovat i v létě v tramvajích roušky, které Češi vidali loni o prázdninách jen při cestách do ciziny. Je možné, že nedisciplinovaná společnost v létě opatrný přístup odmítne a bude se znovu postupovat tak jako doposud. „Teď ale projde výrazným traumatem. A tak si třeba plně rozvolnění, tak jako loni v létě, nedovolí,“ uvažuje Steiner.

Dá se čekat, že svatby nebo grilování budou v létě už běžnou věcí – zvláště za účasti lidí, kteří již budou mít za sebou očkování nebo prodělanou nemoc. Teoreticky by mělo být možné naočkovat do konce léta přes sedm milionů lidí. Háček je však v tom, že uplatnit všechny dovezené vakcíny bude postupem času čím dál těžší kvůli tomu, že velká část hlavně mladší populace očkování jednoduše nechce. Podle sociologa Daniela Prokopa, jehož tým postojí k očkování průběžně sleduje, je vidět od začátku velký nárůst zájmu mezi staršími ročníky, ale naopak velký pokles mezi mladšími. U nejstarších ročníků se podle Prokopa půjde dopracovat k proočkovanosti až na úroveň „někam k 70 procentům, ale pak to narazí“. U lidí ve věku do 35 let vakcínu více či méně odmítá 44 procent oproti 35 procentům loni v září. To, jak už bylo řečeno, znamená riziko, že virus bude ustupovat pomaleji a že bude mít víc prostoru pro mutování.

Další hádankou je i vývoj na podzim, až se znovu ochladí, naplno se rozjede škola a také další stránky života se začnou přesouvat zpět do uzavřených prostor. V USA se proto už debatuje o tom, že v létě začne rovněž očkování dětí – podle magazínu *The Atlantic* je jednou z variant zpřístupnit vakcíny během prázdnin pro děti starší 12 let a po prázdninách i pro ostatní. Už teď také běží vývoj upravených vakcín tak, aby obstály lépe proti mutacím, což výhledově nejspíš povede k tomu, že po standardních dvou dávkách vakcíny bude nutné jednou za rok či za dva doočkování vylepšenou verzí. Tak jak je to zvykem u chřipky. Kdy budou tyto „boostery“ vakcín dostupné, se ale zatím neví – nejčastější odpověď je taková, že mezi mutacemi viru a vývojáři vakcín poběží přinejmenším v prvních letech dlouhý závod o to, kdo bude úspěšnější, a doočkovávání tím pádem bude nutnou věcí.

To všechno signalizuje, že chut' jít na masový koncert pro publikum středního věku, na které cílí Gaydečka s *Underworld*, se může přes léto začít vracet, ale že sotva bude během několika měsíců všechno jako dřív. Pro hudební branži třeba v tom smyslu, že tak jako nejpocitivější hudební fanoušci začali kvůli lepšímu zvuku přecházet od cédéček k vinylům, tak budou napříště v kurzu komornější (a dražší) akce spíš než stadionové megakoncerty. Jak tipuje Gaydečka: „Věci budou jinak, a třeba i líp.“ ●